

ARGO VE KÜFÜR BAĞLAMINDA CİNSEL EYLEMİN NESNESİ OLARAK “KADIN”

Woman As An Object of Sexual Activity Within
The Context of Slang and Curse

Derya TÜZİN*

ÖZET

İnsanlar küfrederekten göndermeler neden kadın cinselliğine odaklanır? Bu sorudan hareketle, argo ifadeler ve küfürlerde kadına yaklaşımın incelendiği bu çalışmada, Hulki Aktunç’un *Büyük Argo Sözlüğü* adlı eserinin taranmasıyla elde edilen veriler, birer göstergesi olarak kabul edilmiştir. Dil ile cinsiyet arasında birebir bir ilişki olduğu dair gelişen yargıyı, argo ve küfürlerde görmek mümkündür. Ataerkil toplumlarda “kadın”ın, hem kültürel hem de dilsel kodlar açısından bakıldığında “öteki” olarak konumlandığına örnek olarak gösterilebilecek küfür ve argo, çalışmada verilen örneklerde de görüldüğü gibi erkek egemenliğinde bir alan ve söylem olarak karşımıza çıkar.

Anahtar Kelimeler

Kadın, küfür, argo, ataerkil toplum.

ABSTRACT

Why do references focus on woman sexuality when one uses curse and swearwords? Moving on from this question, in this piece of study, in which the approach towards women is examined in the context of slang expressions and curse, the data that has been acquired by the shifting through the work called “The Great Slang Dictionary” (*Büyük Argo Sözlüğü*) by Hulki Aktunç, are recognized as indicators. It is possible to observe the flourishing judgment based on the estimation that there is a one-to-one relationship between language and sex, in the slang and curse usage. The slang and curse, which can prove that the “woman” has been seen as the “other”-when considered in terms of both cultural and linguistic codes- in patriarchal societies as it could also be viewed in the examples provided in the study, becomes a fact that one encounters as a field and a style of speech in the sovereignty of men.

Key Words

Woman, curse, slang, patriarchal society

Genel dilden ayrı olarak gelişen özel bir dil olan “argo”nun ve ona paralel olarak üretilen “küfür”ün birçok toplumda varolduğu bilinmektedir. Çeşitli kategorilere de ayrılan bu dilin toplumlardaki işlevinin çeşitli boyutları ve ortaya çıkmasının bağlanabileceği farklı nedenleri olmakla birlikte bu yazıda, özellikle argo ifadeler ve küfürlerde “kadın” a yaklaşımın, cinsellik açısından ne boyutta olduğu ve bu yaklaşımların nedenleri üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Bu konuyu somutlaştırabilmek için, Hulki Aktunç’un *Büyük Argo Sözlüğü* adlı eserinden alınan ve özellikle kadına ve buna bağlı olarak cinsel ilişkideki pasiflik/edilgenliğe gönderme yapan çok sayıdaki argo deyimden örnekler alınmıştır. Bu örneklerden hare-

ketle Türkçe’deki argo kullanımlarda “kadın”ın nasıl konumlandığı incelenecektir.

Oncelikle Fransız feminist eleştirmenlere dile getirilen şu durum üzerinde durulmasında yarar var: temelinde kadın-erkek eşitsizliği yatan “kadın ve erkeğin farklı dil kullanmaları ve kadının-cinsiyeti ve buna bağlı olarak cinsellik açısından edilginlik özelliği-bu dilde nasıl varolduğu. Maggi Humm *Feminist Edebiyat Eleştirisi* adlı yapıtının, Fransız feminist Luce Irigaray’ın düşüncelerine yer verdiği bölümünde Irigaray’ın: “rutin olarak kullandığımız dil erillikle biçimlenmiştir (153)” düşüncesine yer verdiği gibi, “dili cinsel bir yansıtmacı olarak” gördüğünü de belirtir (154). Dildeki sözcükler, bunların kullandıkları bağlamlar ve cinsiyete göre şekillenen

* Bilkent Üniversitesi Türk Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi.

üşlup özelliklerine bakıldığında Irigaray'ın düşüncelerinde hiç de haksız olmadığı görülür.

Ataerkil kültürlerde, “erillikle biçimlenmiş dil”in varlığını sözcüklerle ve söyleyişlerle sürdürdüğü açıktır. Bu durum, kadının ataerkil toplumlarda “öteki” olarak konumlandırıldığını da bir göstergesidir. M. H. Abrams “Feminist Eleştiri” adlı yazısında, feminist akımların bazı ortak yaklaşımlarını sıralarken kadının ataerkil ideoloji tarafından tanımlanışını şöyle dile getirir:

İbranca İncil’den ve Yunan felsefesinden günümüze kadar kadınlar, kimliklerini belirleyecek erkeklik organı ya da erkeklik gücü olmadığından, ataerkil bakış açısından uygarlığın ve ekinin en önemli buluşlarını ve yapıtlarını oluşturduğu varsayılan, erkeklere özgü kişilik özellikleri bulunmadığından, insan ölçütü olan erkeğe göre olumsuz bir göndermeyle, bu nedenle de “Öteki” ya da bir bakıma erkek olmayan olarak tanımlanmışlardır. (70)

Aktunç’un eserinde; “altına yatmak”, “ama budalası”, “amcık”, “amfendi”, “amna koymak”, “ana avrat asfalta koşmak”, “anası bellenmek”, “anası koşalanmak”, “anasını bellemek”, “anasını satmak”, “anasını sıkıkmak” gibi direkt olarak kadını hedef alan küfür niteliğindeki söyleyişlerin yanında, kadının ve eşcinsellerin cinsel ilişkideki “pasifliği”ne gönderme yapan çok sayıda argo kelimeye de rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları şöyledir: “götveren”, “hamam oğlanı”, “hibino”, “ibnetor”, “ince”, “kekez”, “kuzu”, “laçka”, “nonoş”, “tam dize”, “verek”, “verici”, “almak”, “altına yatmak”, “babik”, “beş numara”, “beş yıldız”, “bursalı”, “elden geçmek” vs. gibi. Bu sıfatlar ve argo söyleyişler sözlükte, ya “eşcinsel erkek için kullanılan sıfat” olarak tanımlanmış, ya da kadının ve eşcinsel erkeğin cinsel ilişkideki “pasifliği”ne işaret etmiştir. Bu yazıda eşcinsellere yönelik argo deyim ya da sıfatların kadına yönelik tavır kapsamında değerlendirilmesinin sebebi de, bu “edilginlik” ortak paydasıdır.

Sözlükte “sağlık” erkeğe yönelik küfre rastlanmamasına karşın erkeğin ak-

tif olarak cinsel ilişkideki rolünü vurgulayan argo deyimlere rastlanmaktadır. Bunlardan bazıları şöyle sıralayabiliriz: “ametçi”, “arkacı”, “binici”, “binmek”, “bi-niş”, “babuk”, “götçü”, “düzmek”, “üfle-mek”, “üfleyci” vs. Daha önce de belirtildiği gibi, bu dil kullanımları, toplumsal cinsiyet rolü açısından kadına bakış konusunda bir fikir oluşturmakla birlikte, tabu olarak görülen ve erkeğin “namus”u olarak nitelenen kadın cinselliğinin dilde nasıl şekillendiğine ya da dil aracılığıyla bilinç altındaki nasıl yansıtıldığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Nitekim, Güray König, “Kadın, Erkek ve Dil” adlı yazısında, bazı feminist çevrelerin bu konuya odaklandıklarını ve dil ile cinsiyetin, cinsler arası eşitsizliği vurguladığına değinir:

Kimi feministler de, dili kadına karşı kullanılan bir şiddet aracı olarak görür, dildeki cins ayrımını ve kadının toplumdaki alt konumunu yansıtmaktan çok bunların nedeni olduğunu ileri sürerler. Cinsler arası eşitsizliği, dillerin sözcüklerinden örneklerle kanıtlamaya çalışırlar. Kadınları aşağılamak için kullanılan sözcüklerin sayısı, erkekler için olanlardan çok daha fazladır. Tabu sözcükler, erkeklerden çok kadınların gövdelerine gönderme yapar. Erkeklerin organlarına gönderme yapan az sayıdaki sözcük de, genelde eşcinselliği çağrıştırdığından kadınlığa ilgilidir. (46)

Yukarıdaki argo deyim ve küfürler erkeğe yönelik olsalar da, gönderme yine kadın kimliğinedir; küfredilen erkek olsa da bu durumdan etkilenen, erkeğin “anne-si, kız kardeşi ya da eşidir”. Cinselliğin kadın için son derece önemli olduğunu vurgulayan ve bu özel alanın erkekler tarafından şekillendirildiğini belirten Joan Wallach Scott, “Toplumsal Cinsiyet: Tarih-sel Analizin Kullanışlı Bir Kategorisi” adlı yazısında, dikkate değer tespitlerde bulunur:

Kimine göre ataerkinin kilit noktası üremeyken; diğerlerine göre cevap, cinselliğin kendisiydi. Catherine MacKinnon’un cesur formülasyonları, kendisinin olduğu

kadar, belli bir yaklaşımın da temel özelliğini yansıtmaktadır: “Emek Marksizm için neyse; cinsellik de feminizm için odur: Kişinin en çok kendisine ait olan ve en fazla elinden alınan. Cinsel nesneleştirme, kadınların tabi kılınmasının ilk sürecidir; eylemi sözcükle, inşayı ifadeyle, algılamayı zorlamayla, miti gerçeklikle birleştirir. Erkek kadını becerir; özne nesneyi eyler.” (*Feministçerçeve*, 26)

Katı kurallara bağlı geleneksel toplumlarda etik açısından yaptırım gücü yüksek normların uygulanması, baskı ve yasaklar, toplumda cinselliğe dair kapalı bir dil oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Nuri Bilgin de *Sosyal Psikoloji Sözlüğü*'nde, bu noktaya dikkat çekerek “jargon” maddesinde, argo kullanımların çıkış noktasını sorgular ve özellikle ahlaki kurallara dikkat çeker:

Argo ve jargon, bir dilin içerisinde aynı şeye gönderen, aynı şey hakkında pek çok niteleme veya adlandırma sözcüğünün bulunduğu göstermektedir. Bu tür diller genellikle, sosyal normların yasakladığı alanlarda (cinsel, dinsel, ideolojik, vb.) daha çok ortaya çıkmaktadır. Sosyal normlar bir tabu karakterine yaklaştığında jargonların, daha kapalı hale geldiği ve bir bakıma ‘batını’ bir dil niteliğine yaklaştığı görülmektedir. (177-78)

König'in de adı geçen yazısında belirttiği gibi, “dil, toplumsal kimliği belirten önemli bir araçtır. Konuşma eyleminde, birey toplumsal, etnik ya da cins kimliğini, üyesi bulunduğu gruba özgü dil kullanımıyla ortaya koyar” (45). Erkeğin, üyesi bulunduğu gruba özgü bir kullanım la kadına yönelik söylemi, hem toplum hem de birey açısından düşüncenin dile yansımalarını gösterir. König, aynı adlı yazısında, kadın ile erkek arasındaki toplumsal ayırım ve eşitsizliklerin dildeki sözcüklerle yansıtıldığını dile getirirken, kadının dil aracılığıyla aşağılandığını ve önemsizliğinin vurgulandığını (46) belirtir. Ancak bu noktada belirtmek gerekir ki, toplumun çeşitli kesimlerinde varlığını sürdüren bu dil erkeğe aittir. Kadının da küfrederken ya da argo deyimlerle konuşurken genelde kendi bedenine gönderme

yapması, bu durumu kabullenişinden çok “söylemin dildeki kahelçığı”na işaretler. Abrams’ın da adı geçen yazısında belirttiği gibi, kadınlara egemen ataerkil ideolojiyi içselleştirmeleri öğretilir, böylece “kendi cinsiyetlerini aşağılamaya ve boyun eğmişlikleri içinde işbirliği yapmaya koşullandırılırlar” (70).

Küfreden, kadın da olsa, erkek de olsa kadın cinselliğine gönderme yapılması, toplumdaki temel tabunun kadın cinselliği olduğunun da göstergesidir. Ayrıca kadın-erkek arasındaki ayrılık ve erkek söyleminin kadın tarafından sorgulanmadan kabul edilmiş olması da kadının toplumdaki “ikincil konum”uyla ilgilidir. Cinsel eylemin nesnesi durumundaki kadının, toplumda algılanışı da kendisine “verilen” edilginlik özelliğine göre şekillenmektedir.

Bu yazının genelinde ataerkil toplumlardaki erkek söylemi üzerinde durulmasıyla birlikte bunun sınırları tam olarak çizilmemiştir. “Ataerkil toplum”la, “erkek merkezli” etkin gücün ve hükmeden söylemin erkeğe ait olduğu toplumlar işaret edilmektedir. Ataerkil toplumların sınırlarını kesin hatlarla çizmek oldukça güçtür. Örneğin, M. H. Abrams “Feminist Eleştiri” adlı yazısında feminist akımların ortak varsayımlarından birinin de “batı uygarlığının tamamının baştan sona ataerkil olduğu, baba tarafından yönetildiği” düşüncesi olduğunu söyler (70). Türk toplumunun da ataerkil olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak bunu sadece dildeki küfürlere bakarak söylemek yanlış olur. Buradaki tespitler birer göstergeden –önemli birer göstergeden– ibarettir.

Kaynakça

- Abrams, M. H. “Feminist Eleştiri”. Çev. Banu Aksu ve diğer. *Kuram* 10 (Ocak 1996): 69-74.
- Aktunç, Elulki. *Büyük Argo Sözlüğü*. İstanbul: Afa Yayınları, 1990.
- Bilgin, Nuri. *Sosyal Psikoloji Sözlüğü*. İstanbul: Bağlam Yayınları, 2003.
- Humm, Maggie. *Feminist Edebiyat Eleştirisi*. Haz. Gönül Bakay. Çev. Özge Altay ve diğer. İstanbul: Say Yayınları, 2002.
- König, Güray. “Kadın, Erkek ve Dil”. *Kuram* 10 (Ocak 1996): 45-49.
- Scott, Joan Wallach. “Toplumsal Cinsiyet: Tarihsel Analizin Kullanışlı Bir Kategorisi”. *Feminist-çerçeve* 2 (Mart 2005): 19-48.